



Tjänsteskrivelse

Datum

2025-09-10

Vår referens

Kristian Berghult

Utredningssekreterare

kristian.berghult@malmo.se

Remiss avseende förslag till kursplaner i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare GYVF-2025-3016

Sammanfattning

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig kring remiss från Skolverket – ”Remiss avseende förslag till kursplaner i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare”.

Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att ta fram förslag till kurser i kommunal vuxenutbildning (komvux) i svenska för invandrare (sfi) och en kursplan för var och en av kurserna. Skolverket ska vidare ta fram förslag till en eller flera nationella kurser för grundläggande läs- och skrivinläring. Skolverket har även fått i uppdrag att lämna förslag till nödvändiga ändringar i förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

De nya kurserna ska ersätta nuvarande kurser i sfi. Kurserna ska vara anpassade till att elever har olika studiebakgrund och kurserna ska kunna ha olika inriktningar utifrån elevernas behov och mål med studierna. Av varje kursplan ska kursens studieomfattning i form av verksamhetspoäng framgå. Vidare ska en eller flera nationella kurser i grundläggande läs- och skrivinläring tas fram.

Gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen föreslår att gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden bedömer att utredningens förslag är välgrundade och att det är en fördel om kurserna inom sfi får en liknande struktur som grundläggande och gymnasiala kurser inom komvux.

Utredningen presenterar inga förslag på sfi-kurser med yrkesinriktning eller yrkesinfärgning, men förvaltningen föreslår att nämnden påpekar att detta är något som borde utredas vidare.

Förvaltningen föreslår att nämnden ställer sig positiv till förslaget att för varje kurs i sfi ange kursens studieomfattning i form av verksamhetspoäng. Det blir tydligare för



huvudmannen och eleven att planera studierna när omfattningen räknas i verksamhetspoäng.

Förvaltningen föreslår att nämnden påpekar att Skolverket kommer att behöva utarbeta ett tydligt stödmaterial och nationellt framtagna kompetensutveckling för implementering av förändringarna.

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden godkänner förvaltningens förslag till yttrande och överlämnar detsamma till Skolverket.

Beslutsunderlag

- Följebrev till Remiss avseende förslag till kursplaner i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare
- Konsekvensutredning
- Remiss avseende förslag till kursplaner i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare
- Förslag till förordning om ändring i förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning
- Tjänsteskrivelse GVN 2025-09-25 Remiss avseende förslag till kursplaner i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare
- Förslag till yttrande över Remiss avseende förslag till kursplaner i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare

Beslutsplanering

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott 2025-09-17

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2025-09-25

Beslutet skickas till

Skolverket

Ärendet

Bakgrund

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden har fått möjlighet att yttra sig kring remiss från Skolverket – ”Remiss avseende förslag till kursplaner i kommunal vuxenutbildning i svenska för invandrare”

Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att ta fram förslag till kurser i kommunal vuxenutbildning (komvux) i svenska för invandrare (sfi) och en kursplan för var och en av kurserna. Skolverket ska vidare ta fram förslag till en eller flera nationella kurser för



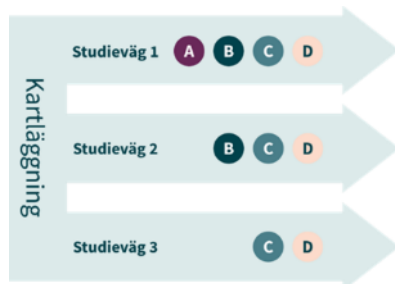
grundläggande läs- och skrivinlärning. Skolverket har även fått i uppdrag att lämna förslag till nödvändiga ändringar i förordningen (2011:1108) om vuxenutbildning.

Skolverket ska i enlighet med myndighetens instruktion utforma och kontinuerligt utveckla de styrdokument som myndigheten har bemyndigande att meddela föreskrifter om. Syftet är att ge bättre förutsättningar för en utbildning av god kvalitet och på sikt förbättra resultaten i alla skolformer. Skolverket påbörjade 2022 ett arbete med översyn av kursplaner inom komvux i sfi, komvux på grundläggande nivå och komvux som anpassad utbildning på grundläggande nivå. Skolverket gjorde bedömningen att kursplanerna i svenskämnen för de tre skolformsdelarna behöver ses över som en helhet, detta för att skapa en bättre sammanhängande utbildning för målgruppen och en tydligare målgruppsanpassning. Genom en ökad samstämmighet mellan kursplanerna i svenskämnen kan möjligheterna till flexibilitet och individanpassning öka.

Den 4 april 2024 gav regeringen Skolverket i uppdrag att bland annat ta fram kurser inom komvux i sfi och en kursplan för var och en av kurserna. De nya kurserna ska ersätta nuvarande kurser i sfi. Kurserna ska vara anpassade till att elever har olika studiebakgrund och kurserna ska kunna ha olika inriktningar utifrån elevernas behov och mål med studierna. Av varje kursplan ska kursens studieomfattning i form av verksamhetspoäng framgå. Vidare ska en eller flera nationella kurser i grundläggande läs- och skrivinlärning tas fram.

Utredningens förslag i sammandrag

Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att ta fram förslag till kurser inom komvux i sfi och en kursplan för var och en av kurserna. Kurserna ska ersätta nuvarande kurser i sfi (se figur 1). Kurserna ska vara anpassade till att elever har olika studiebakgrund och kurserna ska kunna ha olika inriktningar utifrån elevernas behov och mål med studierna. Flera kurser med en kursplan för var och en av kurserna inom sfi kan kursplanen utgöra ett bättre stöd för att möta de krav på individanpassning som ställs på utbildningen. Dessutom skulle bättre anpassade kurser kunna underlätta i planeringen och organiseringen av utbildningen.





Figur 1. Nuvarande studievägar och kurser¹

I regeringsuppdraget anges att nuvarande kursplan för sfi innehåller breda skrivningar och siktar på att ge eleven ett funktionellt andraspråk oavsett vilket mål med utbildningen eleven har. Idag är studievägarna, men inte kurserna, differentierade utifrån elevens utbildningsbakgrund, det vill säga om eleven går studieväg 1, 2 eller 3. Detta trots att regelverket för komvux ställer höga krav på individanpassning och att utgångspunkten för utbildningen av en enskild elev ska vara elevens behov och förutsättningar. Genom att ta fram fler kurser i sfi än de nuvarande fyra, bedömer regeringen att kursplanerna kan ge ett bättre stöd för lärare och rektorer att kunna möta den heterogena målgruppens behov. Idag finns det bara en kursplan som gäller för alla kurser och hela målgruppen.

Nuvarande kursplan för sfi har en struktur som skiljer sig från övriga kursplaner inom komvux. De ingående delarna är "Utbildningens syfte", "Utbildningens mål och karaktär", "Utbildningens uppbyggnad", "Grundläggande läs- och skrivinlärning", "Bedömning" och "Betygskriterier". Övriga kursplaners struktur inkluderar "Syfte", "Centralt innehåll" och "Betygskriterier".

Skolverkets behovsanalys visar att nuvarande kursplan för sfi skapar flexibilitet och frihet för lärarna, men att den även bidrar till en otydlighet gällande vad undervisningen ska innehålla samt att den kan leda till en icke likvärdig utbildning. Att införa ett centralt innehåll i kursplanerna gör kursplanerna till ett bättre verktyg för lärare när de ska planera och genomföra undervisningen.

Idag finns det inte någon lärarutbildning som enbart riktar sig till lärare i sfi. För att utbilda sig till lärare och bli behörig i sfi krävs en lärarexamen samt minst 30 högskolepoäng i svenska som andraspråk. Det finns särskilda kurser i svenska som andraspråk som riktar sig till den som vill bli lärare i sfi, men det är inte något krav för att bli legitimerad. Det betyder att de flesta som undervisar inom sfi idag, har läst en lärarutbildning som inte är inriktad på att utbilda blivande lärare i sfi. Eftersom samtliga kurs- och ämnesplaner inom skolväsendet idag har en annan struktur och ett annat innehåll än nuvarande kursplan i sfi, skulle det underlätta om kursplanerna i sfi mer liknar kursplaner i andra skolformer. Då är det samma principer som styr de kursplaner som lärare ska utgå ifrån när de planerar sin undervisning. Det skulle även underlätta för de lärare som inom läraryrket byter från till exempel någon annan skolform och börjar undervisa i sfi.

De nya kurserna som föreslås inom sfi kräver inte någon utökad lärarbehörighet, utan de lärare som idag har en lärarlegitimation för att undervisa i sfi kommer att vara

¹ Skolverket, Konsekvensbeskrivning, Dnr 2025:1994



behöriga även för de nya kurserna. Lärare kommer att behöva sätta sig in i de nya kursplanerna. Till exempel kan de nya kurserna i grundläggande läs- och skrivinlärning innebära att vissa lärare behöver fortbildning.

Utredningens förslag på nya kursplaner i sfi

I den nuvarande kursplanen är studievägarna anpassade efter att eleverna har olika studiebakgrund och olika förutsättningar. Skolverket föreslår att de nuvarande studievägarna ska finnas kvar, eftersom ett av regeringens syften med att ta fram nya kursplaner för sfi är att kurserna ska differentieras utifrån elevernas studiebakgrund.

Skolverket föreslår att studieväg 1 får separata kursplaner för kurs 1A, 1B, 1C och 1D. Studieväg 2 får separata kursplaner för kurs 2B, 2C och 2D och studieväg 3 får separata kursplaner för kurs 3C och 3D. Skolverket föreslår att det fortsatt ska vara obligatoriskt att genomföra nationella prov i slutet av respektive kurs B, C och D.

Av nuvarande kursplan för sfi framgår att sfi är en kvalificerad språkutbildning som syftar till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket och utveckla ett funktionellt andraspråk. Det innebär att oavsett vilket mål individen har med sina studier är grunderna i en språkutbildning för nybörjare desamma. I förslaget till nya kurser är det alltså delar i centralt innehåll som behöver finnas med i flera kursplaner. Målgruppsbeskrivning och antal verksamhetspoäng skiljer sig sedan åt för att möta elevens behov och förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen. Utformningen av centralt innehåll beskrivs mer utförligt nedan.

I förslaget till nya kursplaner är det även tydligare att innehållet i kurserna utgår ifrån det talade språket, men också att innehåll om uttal är förstärkt. Under samråd med elever och lärare har man lyft vikten av att de muntliga delarna förstärks. Skolverket delar den uppfattningen och har i förslaget till nya kursplaner tydliggjort dessa delar.

Skolverket föreslår att kursplanerna i sfi ska innehålla syfte, centralt innehåll och betygskriterier för att kursplanerna i sfi ska bli ett tydligare arbetsverktyg för lärare och att utbildningen ska bli mer likvärdig i hela landet. Vidare föreslår Skolverket en konstruktionsprincip med en tydlig koppling mellan syfte och mål, och att målen ska ligga till grund för betygskriterierna. Genom att varje kurs får en egen kursplan med ett centralt innehåll blir innehållet tydligare och mer konkret, även för eleverna.

Med en mer enhetlig struktur för samtliga kurs- och ämnesplaner inom komvux blir det tydligare för rektorer, studie- och yrkesvägledare samt administratörer, vilket kan öka förståelsen för utbildningen inom sfi. Det kan även underlätta hur huvudmän planerar och organiserar utbildningen, hur lärare planerar och bedriver undervisningen och hur rektorer leder utvecklingen av den pedagogiska verksamheten.



Det kommer att vara möjligt att skapa olika inriktningar för undervisningen där ett behov finns. Skolverkets förslag till nya kursplaner innehåller övergripande formuleringar i kursplanerna vilket möjliggör att läraren kan göra didaktiska val utifrån behovet hos den målgrupp som undervisas. Att betygskriterierna är mindre detaljerade och omfattande ger en större möjlighet för lärarna att avgöra vad som ska bedömas i förhållande till centralt innehåll och den undervisning som har bedrivits. Kurserna i sfi syftar dock till att ge vuxna invandrare grundläggande kunskaper i svenska språket och utveckla ett funktionellt andraspråk.

Utredningens förslag på nya kursplaner i läs- och skrivinlärning

Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att ta fram en eller flera nationella kurser i grundläggande läs- och skrivinlärning. Kursen eller kurserna ska kunna läsas innan eller kombineras med övriga kurser inom sfi. En sådan förändring där grundläggande läs- och skrivinlärningen blir nationella kurser, med ett innehåll som ger bättre stöd för lärares utformning av undervisningen, menar regeringen skulle underlätta planeringen för lärarna och skapa ökad tydlighet och likvärdighet för eleverna.

Målgruppen för undervisning i grundläggande läs- och skrivinlärning är bred. Den innefattar både elever som inte är funktionellt litterata på sitt starkaste språk och elever som är litterata, men behöver lära sig det latinska alfabetet. Målgruppen för sfi har förändrats under de senaste åren, där elever med kort tidigare utbildningsbakgrund har ökat.

Skolverket föreslår två nationella kurser i grundläggande läs- och skrivinlärning: ”Grundläggande läs- och skrivinlärning” och ”Latinisering”. Kursen Grundläggande läs- och skrivinlärning ska möta behoven hos elever som inte är funktionellt litterata på sitt starkaste språk. Kursen Latinisering ska möta behoven hos elever som är litterata, men behöver lära sig det latinska alfabetet. Genom att ta fram en kursplan för respektive kurs som följer samma konstruktionsprinciper som övriga nya kursplaner för sfi, tydliggörs målgrupp, syfte med mål, centralt innehåll och betygskriterier,

Genom att strukturen följer de övriga kursplanerna i sfi, blir det lättare att säkerställa att elever som har behov av undervisning i grundläggande läs- och skrivinlärning får det. Kursplanerna anpassas även till de övriga kurserna i sfi som tas fram parallellt, så att systemet för utbildningen i sfi kan bli mer sammanhållet.

Verksamhetspoäng

Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att för varje kurs i sfi ange kursens studieomfattning i form av verksamhetspoäng (vp). I regeringsuppdraget anges att genom att ta fram och ange verksamhetspoäng för varje kurs definieras hur många veckor med heltidsstudier som normalt krävs för att klara kursen. Därmed uppnås en nationell förväntansbild för hur elevernas progression ska se ut och deras språkliga



utveckling blir lättare att följa upp. Regeringen bedömer att en tydligt definierad förväntansbild skulle öka kraven både på eleven att ta ansvar för sitt eget lärande och på kommunen att eleverna ska få en kvalitativ undervisning.

Verksamhetspoäng regleras i förordningen om vuxenutbildning. Med verksamhetspoäng avses ett mått på studieomfattningen eller valideringen inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande och gymnasial nivå samt kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning. För en veckas heltidsstudier beräknas 20 verksamhetspoäng, eller för validering av motsvarande omfattning. En årsstudieplats inom kommunal vuxenutbildning på grundläggande eller gymnasial nivå eller inom kommunal vuxenutbildning som anpassad utbildning motsvarar ett visst antal verksamhetspoäng. Motsvarande bestämmelser om studieomfattning för sfi saknas idag. Bestämmelserna om verksamhetspoäng i förordningen om vuxenutbildning berör olika aspekter, bland annat individers studieomfattning samt kurs- och ämnesplaners omfattning.

I Skolverkets förslag till nya kurser i sfi anges studieomfattningen i verksamhetspoäng för varje kurs, enligt samma definition av vad som är heltidsstudier som för övriga komvux. En utgångspunkt för Skolverkets förslag är officiell statistik för de nuvarande kurserna inom sfi avseende åren 2019–2023. Uppgifterna omfattar dels genomsnittlig tid i veckor mellan kursstart och kurslut för kursdeltagare som avslutat kursen under kalenderåret, dels genomsnittligt antal timmar för kursdeltagare som avslutat kursen under kalenderåret. Utöver det har även uppgifter gällande antal kursdeltagare som avslutat kursen med godkänt betyg använts. Genomsnittligt antal veckor för respektive kurs har multiplicerats med 20, då 20 verksamhetspoäng motsvarar en veckas heltidsstudier. Dessa siffror har sedan avrundats till närmaste hundratal. Omfattningen i form av verksamhetspoäng ska vara i proportion till målgruppsbeskrivning, syfte och centralt innehåll för respektive kurs.

Utredningens förslag om kurser i sfi ska få delas upp i delkurser

Regeringen har gett Skolverket i uppdrag att analysera om kurserna i sfi bör få delas upp i delkurser. Ett viktigt syfte med att ta fram nya kurser i sfi är att kurserna ska ge ett bättre stöd för att möta de krav på individanpassning som ställs på utbildningen. Mot bakgrund av detta syfte skulle en ändrad reglering, så att bestämmelserna om delkurser i förordningen om vuxenutbildning även omfattar sfi, kunna vara att ytterligare öka möjligheterna till individanpassning.

Bestämmelser om delkurser finns i förordningen om vuxenutbildning. De omfattar alla skolformsdelar i komvux med undantag för sfi. Av förordningen framgår att nationella kurser och nivåer i ämnen får delas upp i delkurser respektive delnivåer. Inom komvux på grundläggande nivå får nationella kurser delas upp i delkurser om nationella delkurser saknas. Det är rektor som beslutar huruvida nationella kurser och nivåer i



ämnen ska delas upp i delkurser respektive delnivåer och hur många verksamhetspoäng varje delkurs eller delnivå ska omfatta.

Skolverkets bedömning är att det kan finnas fördelar för elever om kurser i sfi kan delas upp i delkurser. Det kan ge fler möjligheter att planera och genomföra utbildningen, särskilt för elever som behöver mycket lång tid för att uppnå ett godkänt resultat i hela kurser. Det gäller särskilt målgruppen kortutbildade som kan ha behov av att läsa kurser som omfattar många verksamhetspoäng, till exempel kurserna inom studieväg 1.

Skolverket ser dock samtidigt vissa utmaningar med en ändrad reglering. Det gäller bland annat att principerna för hur huvudmän delar upp kurser i delkurser kommer att se olika ut. Det kan också finnas svårigheter för en elev som läser eller har läst en delkurs hos en viss utbildningsanordnare att fortsätta och fullfölja studierna hos en annan anordnare om eleven flyttar.

Det finns ingen allmänt vedertagen modell för hur kurser kan delas in i delkurser. Det är rektor som beslutar om nationella kurser ska delas upp i delkurser och hur många verksamhetspoäng varje delkurs ska omfatta. Skolverkets sammantagna bedömning är att fördelarna med att kurser i sfi ska kunna delas upp i delkurser överväger. Skolverket föreslår därför att regleringen om delkurser i förordningen om vuxenutbildning ändras så att den även omfattar sfi.

Förslag till yttrande

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden yttrar sig i huvudsak endast om de frågor som påverkar nämndens verksamheter direkt eller indirekt.

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden bedömer att utredningens förslag är välgrundade och att det är en fördel om kurserna inom sfi får en liknande struktur som grundläggande och gymnasiala kurser inom komvux. Genom att ta fram fler kurser i sfi än de nuvarande fyra, bedömer nämnden att kursplanerna kan ge ett bättre stöd för lärare och rektorer att kunna möta den heterogena målgruppens behov.

Utredningen presenterar förslag på kurser i grundläggande läs- och skrivinläring. Kurserna ska kunna läsas innan eller kombineras med övriga kurser inom sfi. Nämnden menar att en sådan förändring, där grundläggande läs- och skrivinläringen blir nationella kurser, med ett innehåll som ger bättre stöd för lärares utformning av undervisningen, skulle underlätta planeringen för lärarna och skapa ökad tydlighet och likvärdighet för eleverna.

Nämnden ställer sig positiv till förslaget att för varje kurs i sfi ange kursens studieomfattning i form av verksamhetspoäng. Det blir tydligare för huvudmannen och eleven att planera studierna när omfattningen räknas i verksamhetspoäng.



Det blir också lättare för eleven att gå vidare i utbildningssystemet till grundläggande och gymnasiala kurser om strukturen för sfi liknar resterande kurser inom komvux. Utredningen presenterar en grundlig analys om hur man tänkt när omfattningen av kurserna i sfi ska räknas i verksamhetspoäng. Nämnden påpekar att Skolverket kommer att behöva utarbeta ett tydligt stödmaterial för implementering av förändringarna.

Förslaget om att kunna dela in kurserna inom sfi i delkurser menar nämnden är bra. Det ger en ökad flexibilitet för eleverna och för huvudmannen. Även här behöver Skolverket utarbeta tydliga riktlinjer så att praxis inte blir olika hos olika huvudmän. Utredningen lyfter fram att det kan finnas svårigheter för en elev som läser eller har läst en delkurs hos en viss utbildningsanordnare att fortsätta och fullfölja studierna hos en annan anordnare om eleven flyttar. Eftersom den geografiska rörligheten är stor hos målgruppen, så är det viktigt att denna aspekt beaktas när ett slutgiltigt beslut tas fram.

Utredningen presenterar inga förslag på sfi-kurser med yrkesinriktning eller yrkesinfärgning, men nämnden påpekar att detta är något som borde utredas vidare.

De nya kurserna som föreslås inom sfi kräver inte någon utökad lärarbehörighet, utan de lärare som idag har en lärarlegitimation för att undervisa i sfi kommer att vara behöriga även för de nya kurserna. Nämnden lyfter fram att det kommer att krävas grundlig kompetensutveckling av nuvarande lärare inom sfi, för att de ska kunna omfatta den nya strukturen och det förändrade innehållet.

Ansvariga

Elena Zukauskaitė Avdelningschef
Anneli Schwartz Förvaltningschef